

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ
ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2021

Εξεταζόμενο αντικείμενο (Κωδικός): Μουσική (529)
Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Κυριακή, 21 Νοεμβρίου 2021, 10:00 – 13:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΙΚΟΣΙ ΠΕΝΤΕ (25) ΣΕΛΙΔΕΣ

Ειδικές Οδηγίες για το συγκεκριμένο θέμα εξέτασης:

1. Το εξεταστικό δοκίμιο περιλαμβάνει **είκοσι (20) ερωτήσεις** που πρέπει να τις απαντήσετε **όλες**.
2. **Όλες** οι απαντήσεις πρέπει να γραφούν στο παρόν **Τετράδιο Απαντήσεων με μπλε μελάνι**.
3. Οι μονάδες βαθμολόγησης φαίνονται στην αρχή της κάθε ερώτησης.
4. Ακολουθήστε **πιστά τις οδηγίες της κάθε ερώτησης**.
5. Οι τελικές απαντήσεις πρέπει να γραφούν στους χώρους που ορίζονται ως **«Τελική απάντηση»** και όχι στο «Πρόχειρο».
6. **Σε όλες τις** ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής να κυκλώσετε **ΜΟΝΟ ΜΙΑ** απάντηση.
7. **Σημειώνεται** ότι η χρήση του φύλου, εκπαιδευτικού και μαθητή, είναι **τυχαία**.

Ερώτηση 1

(1 μον.)

Ποιο μουσικό είδος από τα πιο κάτω εκτελείται συνήθως από μουσικό σύνολο το οποίο αποτελείται από φωνή, τρομπέτες, σαξόφωνα, τρομπόνια, πιάνο, μπάσο και ντραμς;

- α. Rhythm and blues
- β. Swing**
- γ. Soul
- δ. Salsa

Ερώτηση 2

(1 μον.)

Μία εκπαιδευτικός σε πρόβα χορωδίας διαπιστώνει ότι οι μαθητές, σε τραγούδι με μετρικό σπλιισμό 5/8, δυσκολεύονται να κρατήσουν σταθερό το τέμπο.

Ποια από τις πιο κάτω είναι η καταλληλότερη θεραπευτική ενέργεια;

- α. Εντάσσει την κίνηση παράλληλα με το τραγούδι**
- β. Επεξηγεί την ομαδοποίηση του μετρικού σπλιισμού
- γ. Διευθύνει με εντονότερο τρόπο
- δ. Μετρά μεγάλωφωνα, ενώ διευθύνει

Ερώτηση 3

(1 μον.)

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Α' Γυμνασίου με θέμα τον Καλαματιανό Χορό, ένας εκπαιδευτικός διδάσκει στον αυλό την α' φράση του γνωστού τραγουδιού «Σαμιώτισσα».

Ποια από τις πιο κάτω προσεγγίσεις είναι η καταλληλότερη για τη διδασκαλία της φράσης στον αυλό;

Ο εκπαιδευτικός:

- α. συζητά με τους μαθητές τη μουσική σημειογραφία και τη δακτυλοθεσία στον αυλό και μετά τους αφήνει ελεύθερους να εξασκηθούν με την παρτιτούρα
- β. καλεί τους μαθητές να τραγουδήσουν τους φθόγγους της φράσης, ενώ σχηματίζουν τη δακτυλοθεσία στον αυλό και ακολουθεί η μουσική εκτέλεση**
- γ. διανέμει στους μαθητές φυλλάδιο, όπου οι φθόγγοι της μελωδίας είναι σημειωμένοι με χαρακτήρες του λατινικού αλφαβήτου και ακολουθεί η μουσική εκτέλεση
- δ. καλεί τους μαθητές να εκτελούν δυο-δυο φθόγγους, επαναλαμβάνοντας τους πολλές φορές, μέχρι να ολοκληρωθεί η φράση και ακολουθεί η μουσική εκτέλεση

Ερώτηση 4

(1 μον.)

Ένας εκπαιδευτικός θέτει ως οριζόντιο στόχο της σχολικής χρονιάς την ανάπτυξη των ακουστικών δεξιοτήτων για τους μαθητές της Α' Γυμνασίου και σχεδιάζει μουσικές δραστηριότητες τις οποίες θα εφαρμόσει από την αρχή της σχολικής χρονιάς.

Στο πλαίσιο επίτευξης του πιο πάνω στόχου, ποια από τις πιο κάτω δραστηριότητες θεωρείται η καταλληλότερη για να εφαρμοστεί στην αρχή της σχολικής χρονιάς;

- α. Η συσχέτιση μουσικής ακρόασης με γραφική παρτιτούρα
- β. Η καταγραφή μουσικής χρησιμοποιώντας προσωπική σημειογραφία
- γ. Η μίμηση μουσικών σχημάτων με τον εκπαιδευτικό ως πρότυπο**
- δ. Η απόδοση μουσικών εννοιών με κίνηση κατά τη μουσική ακρόαση

Ερώτηση 5

(3 μον.)

Μία εκπαιδευτικός ολοκληρώνει την ενότητα «Ροκ Μουσική» στη Β' Γυμνασίου. Το φυλλάδιο αξιολόγησης που δίδεται στους μαθητές περιλαμβάνει καταγραφή σημειογραφίας σε παρτιτούρα για ντραμς (drums).

Συγκεκριμένα, οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν στο πεντάγραμμο, με ορθή σημειογραφία για ντραμς, τα μέρη των hi-hat, snare drum και bass drum, αφού επιλέξουν το κατάλληλο ρυθμικό σχήμα για το κάθε μέρος από τα ρυθμικά σχήματα που δίδονται πιο κάτω.

Ετοιμάστε τον οδηγό διόρθωσης στο άδειο πεντάγραμμο που ακολουθεί.

The image shows a musical score for a drum set in 4/4 time. It consists of five staves labeled A, B, Γ, Δ, and E. Staff A has a quarter note on the first line, a quarter note on the second line, a quarter note on the third line, and a quarter note on the fourth line. Staff B has a quarter note on the first line, followed by two groups of eighth notes beamed together, each marked with a '3' for a triplet. Staff Γ has a quarter note on the first line, a quarter rest, a quarter note on the second line, and a quarter rest. Staff Δ has a quarter note on the first line, a quarter note on the second line, a quarter note on the third line, and a quarter note on the fourth line. Staff E has a quarter rest, a quarter note on the first line, a quarter rest, and a quarter note on the second line. Below the staves is a single staff with a 4/4 time signature and a series of rhythmic patterns marked with 'x' for hi-hat, a vertical line for snare drum, and a horizontal line for bass drum.

Σημ.: Στο μέρος του bass drum η επιλογή του ρυθμικού σχήματος Γ ως εναλλακτική απάντηση είναι ορθή.

Ερώτηση 6

(3 μον.)

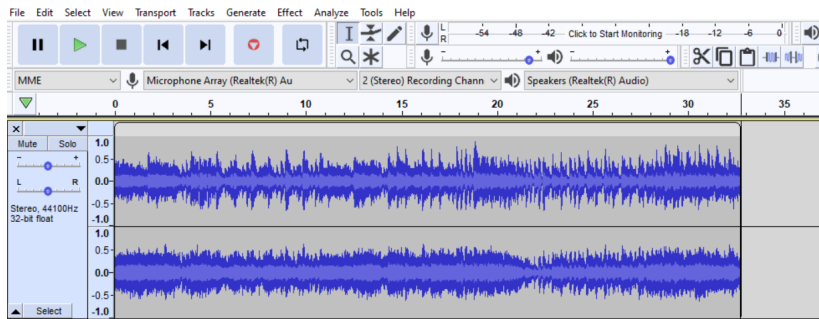
A. Στο πλαίσιο του μαθήματος της Α' Λυκείου με θέμα «Μουσική και διαφήμιση» μία (1) ομάδα μαθητών ηχογράφησε ένα τραγούδι, όπως παρουσιάζεται στην κυματομορφή 1 για να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγή ενός διαφημιστικού σποτ.

Παρατηρώντας την κυματομορφή 2 που προέκυψε από την επεξεργασία της ηχογράφησης, ονομάστε τα εφέ (εργαλεία) που χρησιμοποιήθηκαν.

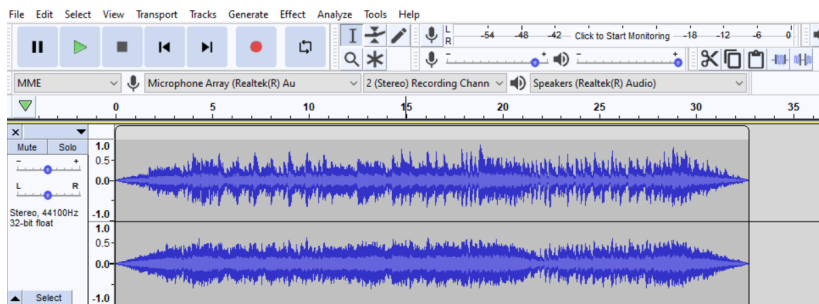
Εφέ 1: **fade in**

Εφέ 2: **fade out**

Κυματομορφή 1

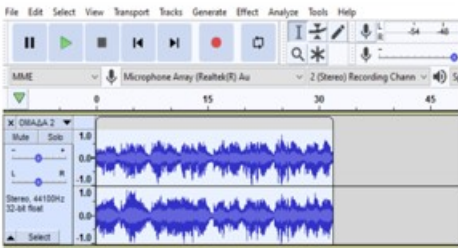
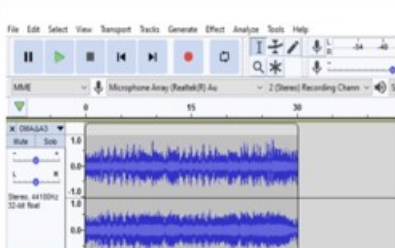

Κυματομορφή 2

Β. Στο πλαίσιο της ίδιας ενότητας τρεις (3) ομάδες μαθητών ηχογράφησαν μουσική επένδυση, η οποία παρουσιάζεται στη Στήλη 1. Όλες οι συνθέσεις θα συμπεριληφθούν σε CD. Ο εκπαιδευτικός αντιλαμβανόμενος την ανομοιομορφία στην ένταση της κάθε ηχογράφησης, χρησιμοποίησε ένα συγκεκριμένο εφέ (εργαλείο) για να λύσει το πρόβλημα. Το αποτέλεσμα φαίνεται στη Στήλη 2.

Ποιο εφέ (εργαλείο) χρησιμοποιήθηκε; **Normalize**

	ΣΤΗΛΗ 1 ΠΡΩΤΗ ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΗ	ΣΤΗΛΗ 2 ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ
Ομάδα 1		
Ομάδα 2		
Ομάδα 3		

Ερώτηση 7

(3 μον.)

Σε μάθημα της Γ' Γυμνασίου με θέμα τη Μουσική Jazz μία εκπαιδευτικός δίνει στους μαθητές την πιο κάτω παρτιτούρα σε φύλλο αξιολόγησης, ζητώντας τους να γράψουν την κλίμακα στην οποία βασίζεται το έργο.

D7

5 G7 D7

9 A7 D7 A7

A. Σχηματίστε την κλίμακα:

B. Ακολουθως, η εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να καταγράψουν τη συγκεκριμένη κλίμακα στην Blues μορφή της, για να συνάδει με το στυλ του έργου.

Γράψετε την κλίμακα:

*

* *Εναρμόνιοι φθόγγοι είναι αποδεκτοί*

Γ. Ποια συγχορδία λείπει στο μέτρο 10;

_____ **G7** _____

Ερώτηση 8

(4 μον.)

Μία εκπαιδευτικός προετοιμάζει φύλλο εργασίας στο τέλος της ενότητας «Μουσικές του Κόσμου» για τη Β' Γυμνασίου. Ως ακουστικό παράδειγμα χρησιμοποιεί το απόσπασμα του έργου που ακολουθεί.

The musical score is written for piano in 2/4 time and the key of D major (two sharps). It consists of three systems of staves. The first system has a treble clef and a key signature of two sharps. The second system has a bass clef and a key signature of two sharps. The third system has a treble clef and a key signature of two sharps. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some chords and rests.

Αφού μελετήσετε την παρτιτούρα, ετοιμάστε τον οδηγό διόρθωσης σημειώνοντας τις ορθές απαντήσεις στα ερωτήματα Α και Β.

A. Να συμπληρώσετε την πιο κάτω δήλωση:

Το πιο πάνω απόσπασμα είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα ενός συγκεκριμένου χορού, ο οποίος ονομάζεται tango (τάνγκο) και έχει ως χώρα προέλευσης την Αργεντινή.

B. Σημειώστε τις πυρηνικές γνώσεις που συνδέονται με τα ακόλουθα:

α. Ρυθμικό κλάβε: _____ _____

β. Μουσικά όργανα: Ακορντεόν/μπαντονέον*, πιάνο* και βιολί*
Κόντρα μπάσο*, κιθάρα*, φλάουτο/κλαρίνο*

**Σημ.: Οποιαδήποτε τρία (3) μουσικά όργανα από τα πιο πάνω είναι ορθά*

Ερώτηση 9

(3 μον.)

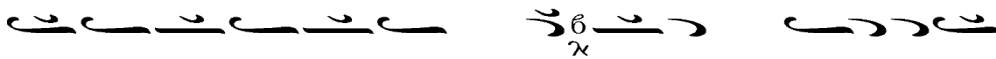
Στο πλαίσιο μαθήματος με θέμα τη Βυζαντινή Μουσική ένας εκπαιδευτικός διδάσκει τα σύμβολα της βυζαντινής σημειογραφίας ίσον, ολίγον, απόστροφος και κλάσμα σε ήχο πλάγιο τέταρτο. Η μελωδία ξεκινά και τελειώνει στον φθόγγο ΝΗ.

Για να βεβαιωθεί ότι οι μαθητές του έχουν κατανοήσει τον τρόπο λειτουργίας του βυζαντινού συστήματος σημειογραφίας ζητά:

A. Να συμπληρώσουν τα κενά στην πιο κάτω μελωδία με τα ορθά σύμβολα της βυζαντινής σημειογραφίας και

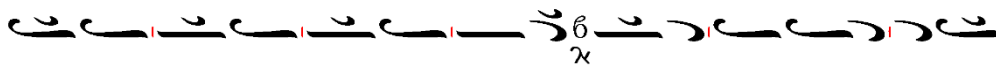
B. Να χωρίσουν τη μελωδία σε τρίσημο μέτρο (σε αντιστοιχία προς το τριμερές μέτρο της ευρωπαϊκής σημειογραφίας $\frac{3}{4}$)

Ήχος $\lambda \pi \alpha \text{ } \dot{\alpha}$ Νη

Ετοιμάστε τη λύση της άσκησης, συμπληρώνοντας τα ζητούμενα A και B στην πιο πάνω μελωδία, ώστε να δοθεί στους μαθητές στο τέλος του μαθήματος.

Ήχος $\lambda \pi \alpha \text{ } \dot{\alpha}$ Νη

Ερώτημα 10**(4 μον.)**

Ένας εκπαιδευτικός σχεδιάζει δραστηριότητες αυτοσχεδιασμού-σύνθεσης για μαθητές της Γ' Γυμνασίου.

Γράψετε τον Δείκτη Επιτυχίας που συνδέεται με την κάθε δραστηριότητα που περιγράφεται πιο κάτω:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές:	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ Οι μαθητές να είναι ικανοί να:
Εργάζονται σε ομάδες για να δημιουργήσουν μελωδικό οστινάτο και κινούμενο μπορντούν και επιλέγουν τα όργανα για να συνοδεύσουν δική τους μελωδία.	Ενορχηστρώνουν χρησιμοποιώντας ρυθμικά, μελωδικά και αρμονικά στοιχεία
Εξερευνούν και παράγουν διαφορετικούς ήχους με τη φωνή με μη συμβατικό τρόπο.	Πειραματίζονται με τη φωνή τους
Επεξεργάζονται μουσικό υλικό που δημιούργησαν με τη χρήση του Garageband χρησιμοποιώντας παράλληλα πρόγραμμα επεξεργασίας ήχου.	Συνθέτουν χρησιμοποιώντας τη μουσική τεχνολογία
Παρακολουθούν βιντεογραφημένη παρουσίαση της ομαδικής τους σύνθεσης και συμπληρώνουν συλλογικά το έντυπο αναστοχασμού.	Αξιολογούν δικούς/ές τους αυτοσχεδιασμούς/συνθέσεις με βάση καθορισμένα κριτήρια

Ερώτηση 11**(1 μον.)**

Στην ενότητα «Δημοφιλής Μουσική» ο εκπαιδευτικός εφαρμόζει μεθοδολογία άτυπων διαδικασιών μουσικής μάθησης. Καλεί τους μαθητές να εργαστούν σε φιλικές ομάδες, να επιλέξουν ένα αγαπημένο τραγούδι και να το αναπαραγάγουν με το αυτί χρησιμοποιώντας μουσικά όργανα της αρεσκείας τους. Στο τέλος, η κάθε ομάδα καλείται να παρουσιάσει το τραγούδι της στην ολομέλεια της τάξης.

Στο πλαίσιο της πιο πάνω μεθοδολογίας, ποιο από τα πιο κάτω εργαλεία αξιολόγησης θεωρείται κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση των ομαδικών εκτελέσεων;

Η εκπαιδευτικός:

- α. αξιολογεί τις ομάδες με τη χρήση κλίμακας διαβαθμισμένων κριτηρίων
- β. δίνει στις ομάδες φύλλο αυτοαξιολόγησης**
- γ. δίνει τις βιντεογραφημένες εκτελέσεις των ομάδων σε ανεξάρτητο κριτή
- δ. δίνει στις ομάδες φύλλο ετεροαξιολόγησης

Ερώτηση 12

(3 μον.)

A. Στον πιο κάτω πίνακα σημειώστε τις δηλώσεις που ισχύουν (✓) ή δεν ισχύουν (X) για τις μουσικοπαιδαγωγικές μεθόδους Orff-Schulwerk, Kodaly και Dalcroze, συμπληρώνοντας κατά αυτόν τον τρόπο όλα τα κελιά.

Ενδέχεται μία δήλωση να ισχύει ή να μην ισχύει για περισσότερες από μία μουσικοπαιδαγωγικές μεθόδους.

Δηλώσεις	Orff-Schulwerk	Kodaly	Dalcroze
Η δημιουργική και εκφραστική κίνηση είναι ένα από τα βασικά στοιχεία της μεθόδου.	✓	X	✓
Χρησιμοποιούνται κυρίως μελωδίες σε πεντατονικές κλίμακες.	✓	✓	X
Ο αυτοσχεδιασμός θεωρείται σημαντικός για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας.	✓	✓	✓
Η μουσική ανάγνωση και γραφή διδάσκονται μέσα από το ρυθμικό και μελωδικό σολφέζ.	X	X	✓
Η φωνητική εκτέλεση γίνεται με βάση το κινητό ντο (σχετικό σολ-φα).	X	✓	X
Το μουσικό υλικό περιλαμβάνει παραδοσιακά τραγούδια και παιδικές μελωδίες.	✓	✓	X
Τα μουσικά βιώματα προηγούνται της θεωρητικής κατανόησης των μουσικών εννοιών.	✓	✓	✓
Η διδασκαλία στηρίζεται στον λόγο με έμφαση σε ρυθμικά και λεκτικά μοτίβα.	✓	X	X
Η οπτική αναπαράσταση των τονικών διαστημάτων γίνεται μέσω της χειρονομικής.	X	✓	X

Ερώτηση 13

(1 μον.)

Κυκλώστε τη λανθασμένη δήλωση που αφορά στη μουσικοπαιδαγωγική προσέγγιση Θεωρίας Μουσικής Μάθησης του Edwin Gordon.

- α. Κάθε άτομο μαθαίνει μουσική με τον ίδιο τρόπο που μαθαίνει τη γλώσσα
- β. Η προσέγγιση στοχεύει στην ανάπτυξη της ακουστικότητας (audiation)
- γ. Η προσέγγιση χρησιμοποιεί κυρίως απλές μελωδίες σε απλά μέτρα**
- δ. Η διδασκαλία ρυθμικών και μελωδικών μοτίβων αποτελεί βασική πρακτική

Ερώτηση 14

(4 μον.)

Στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας «Μουσική και Τεχνολογία» μία εκπαιδευτικός αναθέτει στους μαθητές να δημιουργήσουν μια πολυμεσική (multimedia) παρουσίαση για να αναδείξουν τον πολιτισμό της Κύπρου, χρησιμοποιώντας εικόνες, μουσική από αρχαία ή δικές τους συνθέσεις και κείμενο. Η εκπαιδευτικός εφαρμόζει τη μέθοδο πρότζεκτ.

Οι ενέργειες της είναι οι ακόλουθες:

1. Επεξηγεί στην ολομέλεια της τάξης τους στόχους της εργασίας και μαζί με τους μαθητές συνδιαμορφώνουν το πλαίσιο δράσης.
2. Χωρίζει τους μαθητές σε ισορροπημένες ομάδες μικτής ικανότητας, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.
3. Δίνει σε κάθε ομάδα αρχείο με ρεπερτόριο κυπριακής μουσικής, όπως και εικόνες από την Κύπρο που μπορούν να χρησιμοποιήσουν.
4. Δίνει χρόνο τρεις (3) σαραντάλεπτες περιόδους για να ολοκληρωθεί η εργασία.
5. Παρέχει σε κάθε ομάδα τρία (3) ρυθμικά κρουστά και ένα μελωδικό όργανο για να τα χρησιμοποιήσουν για τις δικές τους συνθέσεις.
6. Δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να γράψουν τα κείμενα της παρουσίασης, με την επισήμανση ότι δεν πρέπει να βοηθηθούν από άλλα άτομα (π.χ. γονείς, άλλους καθηγητές).
7. Κατευθύνει και οργανώνει σε κάθε μάθημα την πορεία των εργασιών κάθε ομάδας, ειδικότερα όσον αφορά στη σύνθεση της μουσικής.
8. Όταν ολοκληρωθεί το πρότζεκτ, καλεί την ομάδα με την καλύτερη εργασία, να την παρουσιάσει στην ολομέλεια της τάξης.

Με βάση τα πιο πάνω, συμπληρώστε με ΝΑΙ ή ΟΧΙ τον Πίνακα που ακολουθεί, χαρακτηρίζοντας κατά πόσο οι ενέργειες της εκπαιδευτικού συνάδουν με τις αρχές της μεθόδου πρότζεκτ στη μουσική μάθηση και αιτιολογήστε την κάθε απάντησή σας εντός των κελιών του Πίνακα.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΝΑΙ/ΟΧΙ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ
1	ΝΑΙ	Ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές προσδιορίζουν ξεκάθαρα τους στόχους και το πλαίσιο
2	ΝΑΙ	Αξιοποιούνται όλα τα παιδιά με την κατανομή ρόλων
3	ΟΧΙ	Η συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών γίνεται από τους μαθητές. Ο εκπαιδευτικός είναι διευκολυντής, παρέχοντας διακριτική καθοδήγηση
4	ΝΑΙ	Το χρονικό πλαίσιο καθορίζεται από πριν
5	ΟΧΙ	Η συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών γίνεται από τους μαθητές. Ο εκπαιδευτικός είναι διευκολυντής, παρέχοντας διακριτική καθοδήγηση
6	ΟΧΙ	Ενδείκνυται η συνεργασία με άλλα άτομα – ‘ειδικούς’
7	ΟΧΙ	Δίνεται ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό και οι μαθητές αυτενεργούν
8	ΟΧΙ	Συζήτηση αποτελεσμάτων, παρουσίαση από όλες τις ομάδες και κριτική του χειρισμού του θέματος

Ερώτηση 15

(5 μον.)

Στο μάθημα μουσικής της Γ' Λυκείου, στη θεματική ενότητα «Δυτική Μουσική 20^{ος} αιώνας», οι μαθητές καλούνται να χρησιμοποιήσουν τις πυρηνικές γνώσεις που αφορούν στη δημιουργία θεματικού υλικού. Δίδεται σε φύλλο εργασίας για ανάλυση το πιο κάτω Απόσπασμα 1 για δύο (2) τρομπέτες με τα ερωτήματα Α, Β, και Γ που ακολουθούν.

Ετοιμάστε τον οδηγό διόρθωσης, καταγράφοντας τις ορθές απαντήσεις.

Απόσπασμα 1

A1. Πού βασίζεται το θεματικό υλικό της μελωδίας των δύο (2) τρομπετών;

Κυκλώστε ΜΙΑ απάντηση

- α. Δωδεκάφθογγη σειρά
- β. Διατονική κλίμακα
- γ. Ολοτονική κλίμακα
- δ. Εξάχορδο

A2. Σημειώστε με αγκύλες () στην πιο πάνω παρτιτούρα:
i. το συγκεκριμένο θεματικό υλικό καθώς και,
ii. ένα (1) παράδειγμα διαφοροποίησης/παραλλαγής του.

Βλ. ενδεικτική απάντηση στην παρτιτούρα πιο πάνω

B. Ονομάστε την τεχνική σύνθεσης που χρησιμοποιείται στις δύο τρομπέτες.

_____ **Κανόνας** _____

Γ. Το έργο τελειώνει με τη συγχορδία που φαίνεται πιο κάτω:

The image shows a musical score for a symphony orchestra. The instruments listed on the left are: Fl. (Flute), Cl. in B♭ (Clarinet in B-flat), Cl. B. (Clarinet in B), Harp, Vl. I (Violin I), Vl. II (Violin II), Vla. (Viola), Vc. (Violoncello), and Cb. (Contrabasso). The score shows a chord with the following notes: Fl. (F4), Cl. in B♭ (B3), Cl. B. (B3), Harp (F4), Vl. I (F4), Vl. II (F4), Vla. (B3), Vc. (B3), and Cb. (F4). The notes are distributed across the staves, with some instruments playing multiple notes.

Εντοπίστε τη σχέση της συγχορδίας που φαίνεται στα αριστερά με το Απόσπασμα 1.

Όλοι οι φθόγγοι της συγχορδίας είναι οι φθόγγοι του εξαχόρδου

Ερώτηση 16

(7 μον.)

Στο πλαίσιο της ενότητας «Κυπριακή Μουσική», ένας εκπαιδευτικός επιλέγει για ακρόαση απόσπασμα από το έργο *Σουίτα για βιολοντσέλο και πιάνο* του Σόλωνα Μιχαηλίδη, με σκοπό οι μαθητές να εντοπίσουν στοιχεία της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής που ενσωματώθηκαν στο έργο του.

Αφού μελετήσετε το απόσπασμα που δίνεται στην επόμενη σελίδα, απαντήστε στα ερωτήματα Α και Β που ακολουθούν.

(Allegretto) (♩=96)

Cello

Piano

Vc.

Pno.

Vc.

Pno.

Vc.

Pno.

8va

p

mf *leggiero*

7

13

20

pizz.

arco

rall.

cresc.

rall.

8va

A. Στη δοσμένη παρτιτούρα βρείτε και ονομάστε το πρωτογενές θεματικό υλικό που χρησιμοποίησε ο συνθέτης με αναφορά στα συγκεκριμένα μέτρα.

Φωνή_Τηλλυρκώτισσα (μέτρα 10-25)

B. Επιλέξτε την καταλληλότερη μουσική φράση από το πιο πάνω απόσπασμα για ενορχήστρωση με σκοπό να εκτελεστεί στην τάξη.

Να ετοιμάσετε την παρτιτούρα ενορχήστρωσης, καταγράφοντας με ευρωπαϊκή σημειογραφία τα ακόλουθα:

- α. Την κύρια μελωδία, ώστε να εκτελεστεί από βιολί**
- β. Την κύρια μελωδία, ώστε να εκτελεστεί από κλαρίνο σε Σιb**
- γ. Το μπορντούν που θα εκτελεί τον αρμονικό ρυθμό στο ξυλόφωνο**

Ενδεικτική απάντηση:

The image shows a musical score for three instruments: Violin, Clarinet in B \flat , and Xylophone. The score is divided into two parts, labeled with the Greek letter Η. The first part shows the initial notation for each instrument. The second part shows the same notation with a different melodic line for the Violin and Clarinet in B \flat .

Ερώτηση 17

(6 μον.)

Στο μάθημα κατεύθυνσης της Γ' Λυκείου (Ανάλυση) μία εκπαιδευτικός επιλέγει τρία (3) μουσικά αποσπάσματα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για την αναγνώριση τεχνικών σύνθεσης/μελωδικής ανάπτυξης. Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν στα ερωτήματα που δίνονται σε φύλλο εργασίας.

A. Αφού μελετήσετε τα τρία αποσπάσματα που δίνονται στις δύο (2) επόμενες σελίδες, ετοιμάστε τον οδηγό διόρθωσης, γράφοντας τις ορθές απαντήσεις στα ερωτήματα A1 και A2 που ακολουθούν.

Απόσπασμα 1

142 (♩=84)

mf

simile

simile

simile

simile

simile

simile

Απόσπασμα 2

34

6

6

6 9 6 9 6 9 6 6

Απόσπασμα 3

244 (Allegro vivace assai)

A1. Στον πιο κάτω Πίνακα σημειώστε τις τεχνικές που περιλαμβάνονται στο κάθε απόσπασμα με την ένδειξη **ΝΑΙ** ή **ΌΧΙ** για κάθε κελί.

Τεχνικές σύνθεσης/μελωδικής ανάπτυξης	Απόσπασμα 1	Απόσπασμα 2	Απόσπασμα 3
επανάληψη (repetition)	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
μίμηση (imitation)	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
αλυσίδα (sequence)	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
τεμαχισμός (fragmentation)	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
επέκταση (extension)	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ

A2. Γράψετε εντός των κελιών στον πιο κάτω Πίνακα την εποχή από την οποία προέρχεται το κάθε απόσπασμα και αιτιολογήστε την απάντησή σας παραθέτοντας δύο (2) χαρακτηριστικά μουσικά στοιχεία που εντοπίζετε στη συγκεκριμένη παρτιτούρα.

Μουσικό έργο	Εποχή	Δικαιολόγηση
Απόσπασμα 1	20 ^{ος} αιώνας	Μινιμαλιστικό στίλ, επανάληψη μελωδικών, ρυθμικών και αρμονικών σχημάτων, απλοποιημένη διατονική αρμονία, στατική αρμονία, μελωδικά κελιά, πολύπλοκη αντιστικτική υφή
Απόσπασμα 2	Μπαρόκ	Πολυφωνική υφή, ενάρημο μπάσο, μίμηση, έλλειψη χρωματισμών
Απόσπασμα 3	Ρομαντισμός	Χρωματικισμός, εναλλαγές δυναμικής, πλατιά /εκτενής / μη συμμετρική μελωδία

Ερώτηση 18

(9 μον.)

Στο αντικείμενο της Αρμονίας στη Γ' Λυκείου μία εκπαιδευτικός δίνει για ανάλυση στους μαθητές το Πρελούδιο op. 28, no. 20 του Σοπέν.

Ετοιμάστε τον οδηγό διόρθωσης της άσκησης για το απόσπασμα που ακολουθεί, σημειώνοντας στην παρτιτούρα τις βαθμίδες με λατινική αρίθμηση και τις ορθές αριθμήσεις τους στα σημεία (.....) που υποδεικνύονται κάτω από τις συγχορδίες.

$\dot{1}$ $\dot{1}v^7$ V^7 $\frac{VI}{I}$ IV V^7 I V^7/iv $\dot{1}x$ $\dot{1}$

$IV^{+6}Fr$ V $\dot{1}x^6 \frac{6}{5}$ $\dot{1}$ N_6 V^7 $\dot{1}$

Σημ.: Ενδέχεται να υπάρχουν εναλλακτικές απαντήσεις, οι οποίες γίνονται αποδεκτές εφόσον ακολουθούν τους βασικούς κανόνες της τονικής αρμονίας (βλ. Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας).

Ερώτηση 19

(20 μον.)

Ένας εκπαιδευτικός προετοιμάζεται για μια εκδήλωση στο πλαίσιο των εορτασμών της εθνικής παλιγγενεσίας και τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση, στο γυμνάσιο που υπηρετεί. Λόγω της πανδημίας Covid 19 και των περιοριστικών μέτρων, για τις ανάγκες της εκδήλωσης θα χρησιμοποιήσει μόνο μια φωνή με συνοδεία πιάνου. Η Γεωργία και ο Ανδρέας παρακολουθούν μαθήματα κλασικού τραγουδιού και πιάνου, αντίστοιχα, τα τελευταία τρία χρόνια.

Το τραγούδι «Ας κρατήσουν οι χοροί» του Διονύση Σαββόπουλου είναι το τραγούδι που επιλέγει ο εκπαιδευτικός για να ανοίξει την εορταστική εκδήλωση.

Ο εκπαιδευτικός ετοιμάζει την παρτιτούρα, καταγράφοντας σε ευρωπαϊκή σημειογραφία σε δεκαέξι (16) μέτρα τα ακόλουθα:

A. την πρώτη στροφή της κύριας μελωδίας του τραγουδιού στην τονικότητα που δηλώνεται στον σπλισμό της παρτιτούρας, ώστε να τραγουδηθεί από τη Γεωργία.

B. τους στίχους της πρώτης στροφής του τραγουδιού κάτω από τους ορθούς φθόγγους της κύριας μελωδίας:

Ας κρατήσουν οι χοροί και θα βρούμε αλλιώςτικα στέκια επαρχιώτικα βρε, ώσπου η σύναξις αυτή, σαν χωριό αυτόνομο να ξεδιπλωθεί. Μέχρι τα ουράνια σώματα, με πομπούς και με κεραίες, φτιάχνουν οι Έλληνες κυκλώματα κι ιστορία οι παρέες.

Γ. μια απλή συνοδεία στο πιάνο, όπου ο Ανδρέας θα στηρίζει αρμονικά και ρυθμικά την ερμηνεύτρια.

Αναπτύξτε τα πιο πάνω σημεία γράφοντάς τα στο σύστημα πενταγράμμων που σας δίνεται.

ΠΡΟΧΕΙΡΟ

Voice

Piano

ΤΕΛΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ας κρατήσουν οι χοροί

Διονύσης Σαββόπουλος

Voice

Ας κρατήσουν οι χοροί και θα βρούμε(α)

Piano

Voice

3
λλιώ τι καστέκια επαρχι ώ τι καβρε ώσπουη σύ να ξις αυ

Pno.

Voice

6
τή σαν χωριό αυ τό νο μο να ξε δι πλω θεί — Μέχρι

Pno.

2

Ας κρατήσουν οι χοροί

9

Voice

τα ου ρά νια σώ μα τα με πο μπούς και με κε

Pno.

12

Voice

ραί ες φτιά χνουν οίε λλη νες κυ κλώ μα τα κι στο

Pno.

15

Voice

ρί α οι πα ρέ ες

Pno.

Ερώτηση 20**(20 μον.)**

Στο αντικείμενο της Αρμονίας στη Γ΄ Λυκείου, μία εκπαιδευτικός προετοιμάζει τους μαθητές για τις Παγκύπριες Εξετάσεις Απόλυσης και Πρόσβασης. Συγκεκριμένα, στοχεύει οι μαθητές να εναρμονίζουν δοσμένη μελωδία, ακολουθώντας τα κριτήρια βαθμολόγησης που θα τους δοθούν.

Σε διαγώνισμα δίνει τον πιο κάτω Πίνακα με τα κριτήρια βαθμολόγησης, τα οποία οι μαθητές χρειάζεται να ακολουθήσουν κατά την εναρμόνιση δοσμένης μελωδικής γραμμής του Μπάσο για SATB.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑΣ-ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ	Μονάδες	
1. ΣΥΓΧΟΡΔΙΕΣ (36 μον.)		
• Εύρεση και ορθή σύνδεση συγχορδιών	10	
• Ορθές νότες συγχορδιών – Ορθοί διπλασιασμοί	10	
• Αναγνώριση και Λύση δεσπόζουσας συγχορδίας με έβδομη	2	
• Χρήση δεσπόζουσας με εβδόμη	2	
• Αναγνώριση και Λύση II χρωματικής	4	
• Χρήση συγχορδίας Ναπολιτανικής έκτης	3	
• Αναγνώριση, Λύση και Χρήση δευτερεύουσας συγχορδίας με έβδομη	3	
• Χρήση συγχορδίας με τρίτη της Πικαρδίας (Tierce de Picardie)	2	
2. ΜΕΤΑΤΡΟΠΙΕΣ (20 μον.)		
• Εύρεση αρχικής τονικότητας και τουλάχιστον τριών (3) μετατροπιών (4X5= 20 μον.)	20	
3. ΤΕΛΙΚΗ ΠΤΩΣΗ (4 μον.)		
• Αξιοποίηση της I 6/4 στην τελική πτώση	4	
4. ΞΕΝΟΙ ΦΘΟΓΓΟΙ (16 μον.) Οι ξένοι φθόγγοι να σημειώνονται με αστερίσκο *		
• Ποίκιλμα (Βοηθητικοί φθόγγοι)	Αναγνώριση και Λύση	2
	Χρήση	2
• Καμπιάτα	Αναγνώριση και Λύση	2
	Χρήση	2
• Διαβατικός φθόγγος	Χρήση	2
• Εναλλασσόμενοι φθόγγοι	Χρήση	2
• Καθυστέρηση	Χρήση	2
• Προήγηση	Χρήση	2
5. ΟΡΘΗ ΛΥΣΗ ΑΛΥΣΙΔΑΣ (10 μον.)		
• Μετατροπική αλυσίδα		10
6. ΓΡΑΦΗ (10 μον.)		
• Γραφή ορθών βαθμίδων με λατινική αρίθμηση		3
• Γραφή ορθών αριθμήσεων		4
• Γραφή των μετατροπιών και της διαδικασίας		3
7. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ - ΜΙΜΗΣΗ (4 μον.)		
• Μίμηση σύμφωνα με το δοσμένο θεματικό υλικό		4
8. ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΜΙΣΗΣ (1/2) ΜΟΝΑΔΑΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ:		
• Παράλληλες – Αντιπαράλληλες 5 ^{εs} ή 8 ^{εs}		
• Αυξημένο διάστημα στη μελωδική γραμμή		
• Ευθείες - Κρυμμένες 5 ^{εs} ή 8 ^{εs}		
• Διασταύρωση φωνών		
• Υπερπήδηση φωνών		
• Μελωδικό ή Αρμονικό χάσμα		
Υπολογισμός Βαθμού: Άθροισμα Βαθμών από Κριτήρια 1 έως 7 - Αφαίρεση από Κριτήριο 8 100:5=20		

Σημειώνεται ότι το κριτήριο «Αναγνώριση και Λύση» αφορά σε μία ή περισσότερες συγχορδίες ή σε ένα ή περισσότερους ξένους φθόγγους της δοσμένης μελωδίας, ενώ το κριτήριο «Χρήση» αφορά στη χρήση της συγχορδίας ή στη διάνθιση της εναρμόνισής σας με ένα τουλάχιστον ξένο φθόγγο από κάθε είδος που ζητείται.

Καλείστε να ετοιμάσετε μία προτεινόμενη εναρμόνιση της ακόλουθης μελωδίας, σύμφωνα με τα κριτήρια βαθμολόγησης που εμφανίζονται στην προηγούμενη σελίδα, με σκοπό να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας.

ΠΡΟΧΕΙΡΟ

The first system of musical notation is in G major (one sharp) and 4/4 time. The bass clef staff contains a melody starting with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The next measure contains quarter notes D5, E5, and F#5, followed by a half note G5. The treble clef staff is empty.

The second system of musical notation continues the melody in the bass clef staff. It begins with a triplet of eighth notes G4, A4, and B4, followed by quarter notes C5, D5, and E5. The next measure contains quarter notes F#5, G5, and A5, followed by quarter notes B5 and C6. The treble clef staff is empty.

The third system of musical notation shows the final part of the melody in the bass clef staff. It starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The next measure contains a half note D5, followed by a quarter note E5. The final measure contains a half note F#5, followed by a quarter note G5. The treble clef staff is empty. The system ends with a double bar line.

ΤΕΛΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

i -2 VI -2 ii^{o6} $V\#$ -2 i^6 $*$ $*$ i $V\#$ -7

$I[V]$ -2 $I^6[V^6]$ $-\frac{6}{5}$ $I[V]$ -2 $I^6[V^6]$ $-\frac{6}{5}$ $I[VI]$ ii^{o6} II^6 $-\frac{6}{5}$ $V\#$ -2

i^6 VI iv^7 N^6 i^6_4 $V\#$ -7 $I\#$

Σημ.: Ενδέχεται να υπάρχουν εναλλακτικές απαντήσεις, οι οποίες γίνονται αποδεκτές εφόσον ακολουθούν τους βασικούς κανόνες της τονικής αρμονίας (βλ. Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας).

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ